

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Інститут економіки та менеджменту
Кафедра публічного управління та адміністрування

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ

ПРО СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДТРИМКИ
МОЛОДІ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ
ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ

м. Одеса, 2025 р.

DOI: 10.5281/zenodo.17543027

Аналітичний звіт «Про стан та перспективи підтримки молоді в територіальних громадах Одеського регіону» / Укл.: К.С. Адамович. – Одеса: Економічний науковий портал Національного університету «Одеська політехніка», 2025. – 30 с. DOI: 10.5281/zenodo.17543027.

Виконавець: здобувачка другого (магістерського) рівня спеціальності D4 «Публічне управління та адміністрування» Національного університету «Одеська Політехніка».

Керівники дослідження: Шепель М.Є, Балан О.С.

Регіон дослідження: територіальні громади Одеського регіону.

ЗМІСТ

Вступ	2
1. Соціально-демографічні характеристики респондентів	2
2. Усвідомлення та оцінка власних сильних сторін респондентами	2
3. Ідентифікація та пріоритезація сильних сторін респондентів (за підходом Кліфтона та Андерсона, «STRENGTHSFINDER»)	2
4. Методи та практики розвитку власних сильних сторін респондентів	2
5. Державна та місцева підтримка розвитку сильних сторін молоді: доступні можливості та існуючі труднощі	2
6. Пропозиції щодо розвитку можливостей та ресурсів для молоді в територіальних громадах Одещини	2
Висновок	2
Використані джерела	2
Додаток А	2
Додаток Б	2

ВСТУП

У сучасному дискурсі публічного управління та адміністрування в процесах формування людського капіталу та соціально-економічного розвитку територіальних громад молодь відіграє ключову роль як стратегічний ресурс. Дослідження сильних сторін молодих людей, рівня усвідомлення їх власного потенціалу та можливостей реалізації у локальному середовищі має безпосереднє значення для розробки ефективних управлінських рішень та вдосконалення державної й регіональної молодіжної політики [2].

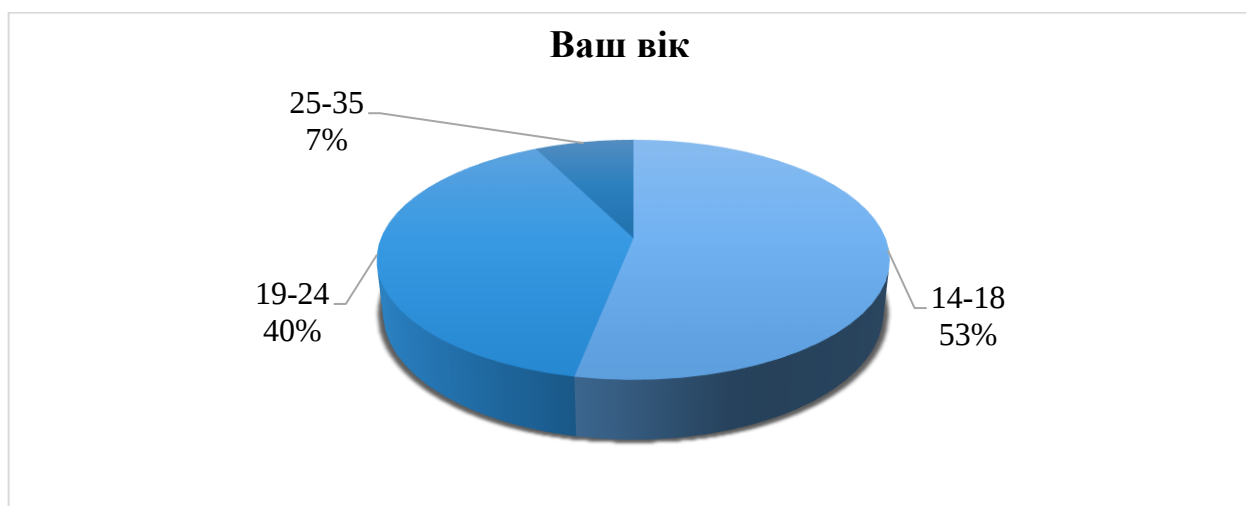
У цьому контексті застосування емпіричних методів, зокрема соціологічного опитування, забезпечує можливість отримання даних для аналізу потреб, очікувань та ресурсів молоді. Результати таких досліджень слугують основою для вдосконалення інституційних механізмів підтримки й підсилення взаємодії між молодими людьми, органами державної влади та місцевого самоврядування.

З огляду на актуальність зазначених проблем нами було здійснено емпіричне опитування, метою якого стало: визначення рівня усвідомлення власних сильних сторін молодими людьми, з'ясування можливостей для їхнього розвитку у територіальних громадах Одеської області та оцінка ролі держави і органів місцевого самоврядування у підтримці цього процесу.

Методологія дослідження передбачала проведення анонімного онлайн-опитування за допомогою сервісу Google Forms. Анкету ми поширювали через месенджери, що дозволило залучити широку аудиторію. Важливу роль у забезпеченні репрезентативності вибірки відіграли молодіжні працівники з різних районів Одеської області, які активно сприяли розповсюдженню анкети. Структура опитувальника поєднувала відкриті та закриті запитання, а також шкальні й рангові завдання.

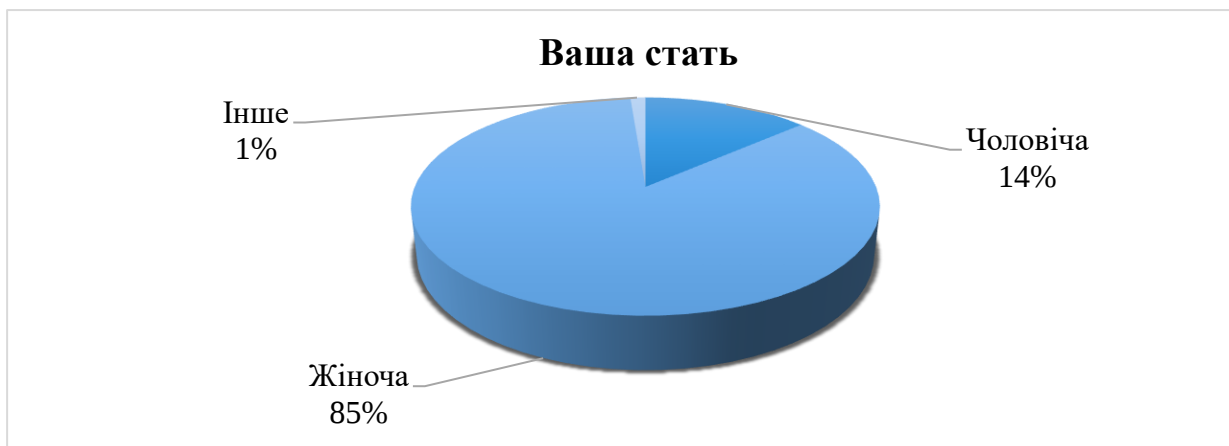
СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ РЕСПОНДЕНТІВ

Загальна кількість учасників опитування становила 81 особа. Серед них 53% – це молодь віком 14-18 років, 40% – респонденти у віковій категорії 19-24 роки та 7% – молоді люди віком 25-35 років. Така вибірка забезпечила охоплення усіх основних вікових груп молоді, визначених у законодавстві та міжнародних стандартах.

Діаграма 1. Вікова категорія респондентів

За результатами опитування, у вибірці переважають жінки – 85,2%. Частка чоловіків становила 13,58%, тоді як 1,23% респондентів ідентифікували себе в іншій категорії. Такий дисбаланс засвідчує вищу активність дівчат та молодих жінок у проходженні опитування, що корелює із загальною тенденцією більшої залученості жіночої молоді до соціальних ініціатив, освітніх та дослідницьких практик.

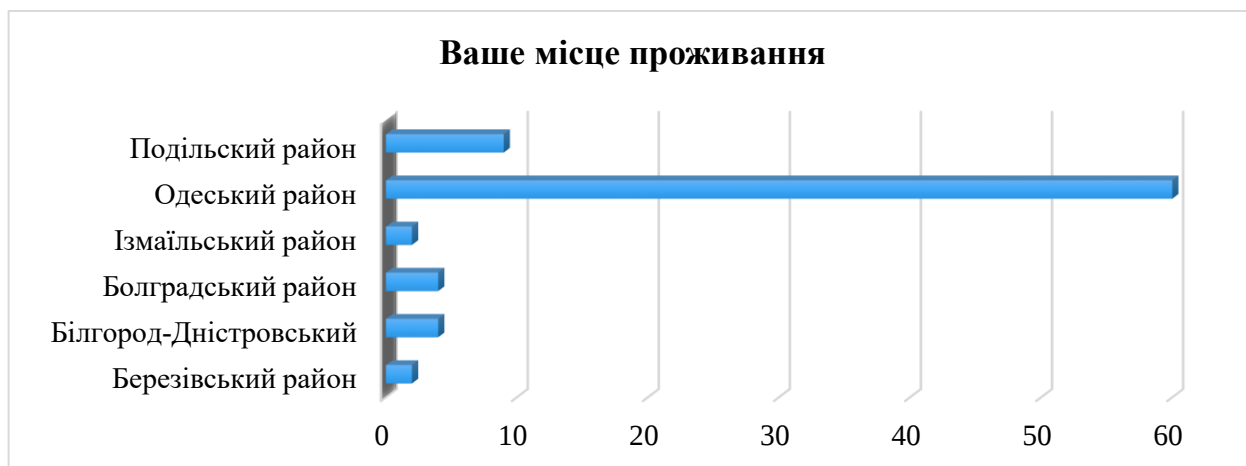

Діаграма 2. Гендерна категорія респондентів

З погляду територіального представництва більшість учасників опитування походять з Одеського району – 74,07%. Це охоплює міста Одеса, Біляївка, Теплодар, Чорноморськ, Південне та інші населені пункти. Менші частки респондентів представляли інші райони області:

- Подільський – 11,11% (м. Ананьїв, Балта, Подільськ, Кодима та інші громади);
- Білгород-Дністровський – 4,94% (м. Білгород-Дністровський, Татарбунари тощо);
- Болградський – 4,94% (м. Болград, Арциз та ін.);
- Березівський – 2,47% (м. Березівка та прилеглі громади);
- Ізмаїльський – 2,47% (м. Ізмаїл, Вилкове, Кілія, Рені тощо).

Такий розподіл дозволяє стверджувати, що опитування охопило як великі міські агломерації, так і менші територіальні громади, що забезпечує ширший спектр думок та досвіду молоді.

Діаграма 3. Місце проживання респондентів

Деталізований аналіз соціально-демографічних параметрів за віковими та гендерними характеристиками в межах районів Одеської області наведено у Таблиці 1. Ці дані підтверджують як регіональні, так і статево-вікові відмінності у залученні молоді до дослідження.

Таблиця 1

Розподіл респондентів за віком та статтю в межах районів

Район	Березівський (2, 47%)	Білгород- Дністровський (4, 94%)	Болградський (4,94%)	Ізмаїльський (2, 47%)	Одеський (74, 07%)	Подільський (11, 11%)
Вік	14 – 18 (100%)	14 – 18 (25%) 19 – 24 (75%)	14 – 18 (75%) 19 – 24 (25%)	14 – 18 (50%) 19 – 24 (50%)	14 – 18 (56,66%) 19 – 24 (36,66%) 25 – 35 (6,66%)	14 – 18 (22,22%) 19 – 24 (55,55%) 25 – 35 (22,22%)
Стать	Жіноча 50% Чоловіча 50%	Жіноча 75% Чоловіча 25%	Жіноча 75% Чоловіча 25%	Жіноча 50% Чоловіча 50%	Жіноча 88,33% Чоловіча 10% Інше 1,66%	Жіноча 88,88% Чоловіча 11,11%

УСВІДОМЛЕННЯ ТА ОЦІНКА ВЛАСНИХ СИЛЬНИХ СТОРІН РЕСПОНДЕНТАМИ

У структурі дослідження важливе місце посідало відкрите запитання: «Що для Вас означає поняття сильні сторони людини?». Відповіді, надані усіма 81 респондентом, виявили багатопланове бачення цього явища:

1. характерологічні та морально-етичні риси. Значна частка відповідей відносить сильні сторони до базових особистісних якостей, що визначають життєву позицію людини. Молодь наголошувала: «Сильні сторони людини – це риси характеру, які допомагають досягати успіху, долати труднощі й залишатися собою у різних життєвих ситуаціях»; «Чесність, наполегливість, вміння підтримувати інших»; «Стресостійкість, критичне мислення, комунікабельність, сильність духом». Така інтерпретація свідчить, що молодь розглядає моральні чесноти як основу розвитку людського капіталу в громадах;

2. компетентності та практичні навички. Частина респондентів підкреслювала, що сильні сторони варто розуміти як соціальні компетентності та «soft skills», які забезпечують результативність у навчанні, професійній сфері та суспільній взаємодії. Молодь зазначала: «Риси характеру, навички (саме софтскіли), які допомагають людині бути успішним у певній сфері»; «Це її

навички, завдяки яким вона здатна вирішити будь-які питання спокійно та нікому не підкорюватись»; «Це позитивні риси характеру, певні навички, з допомогою яких людина досягає особистих цілей, має здатність проявляти впевненість у діяльності та отримувати радість від неї»;

3. внутрішній потенціал та здатність до подолання труднощів. Відповіді цього блоку стосувалися життєстійкості та використання особистих ресурсів у складних ситуаціях: «Це її внутрішні якості, таланти й риси характеру, які допомагають досягати цілей, долати труднощі та робити внесок у життя інших»; «Це те, на що людина може спиратися у складних ситуаціях і що відрізняє її від інших»; «Сильні сторони людини – це її вміння справлятися зі стресом, амбіційність, цілеспрямованість»;

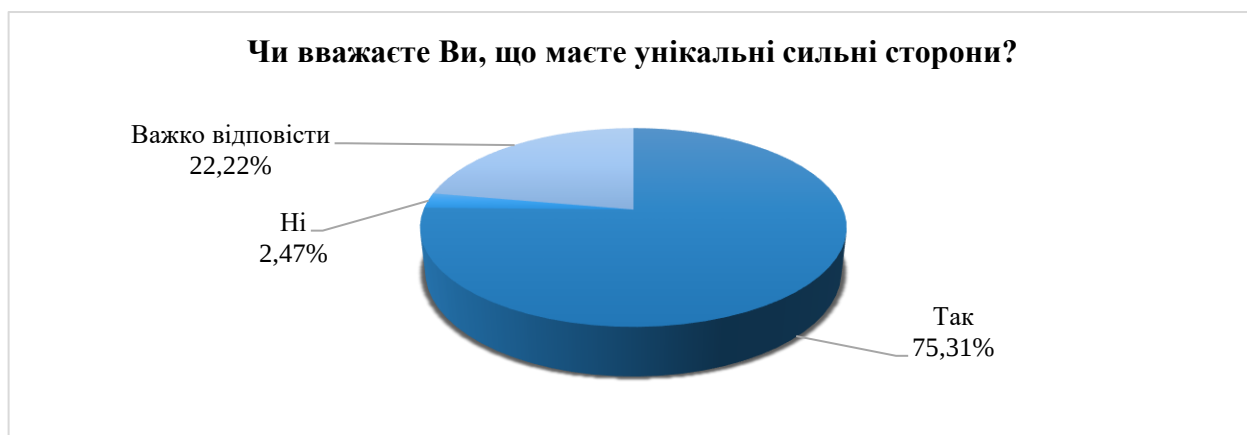
4. соціальна взаємодія та цінності. Відчутна частина відповідей підкреслювала значення комунікацій та підтримки у соціумі: «Добрі якості – доброта, вміння підтримувати у складний період»; «Це якості, які допомагають їй взаємодіяти з оточуючим світом та досягати цілей»; «Хист людини в галузі свого характеру. Найкращі якості, які допомагають їй...». Тобто, акцентується роль міжособистісних зв'язків у розвитку соціального капіталу, що прямо корелює з пріоритетами молодіжної політики держави та місцевого самоврядування;

5. індивідуальність та унікальні риси. Окремі респонденти розглядали сильні сторони як те, що робить людину неповторною і забезпечує її конкурентоспроможність: «Сильні сторони – це твій козир у рукаві в певних ситуаціях»; «Це те, що виділяє людину від інших, що дає впевненість та може допомагати у житті»; «Це ті сторони, в яких людина найбільш розвинена в порівнянні з іншими».

Таким чином, відповіді молоді, що мешкають в Одеській області показали багатовимірне розуміння поняття «сильні сторони людини». Найчастіше воно пов'язується із характерологічними рисами, життєвими навичками, внутрішньою стійкістю, здатністю до соціальної взаємодії та унікальністю особистості. Поєднання цих трактувань демонструє, що для сучасної молоді

сильні сторони є водночас особистісним ресурсом, інструментом самореалізації та чинником соціальної включеності.

Наступний етап дослідження був спрямований на з'ясування того, наскільки молоді люди усвідомлюють наявність у себе унікальних сильних сторін. На запитання «Чи вважаєте Ви, що маєте унікальні сильні сторони?» ствердно відповіли 75,31% респондентів. Лише 2,47% заявили, що не мають таких якостей, тоді як ще 22,22% вагалися з відповіддю.

Діаграма 4. Наявність унікальних сильних сторін у респондентів

Деталізація результатів за районами Одеської області показала суттєві відмінності. У Болградському районі всі опитані (100%) впевнені у наявності власних сильних сторін. Високий рівень самооцінки також зафіксовано у Подільському (77,78%) та Білгород-Дністровському, Одеському районах (75%). Водночас у Березівському та Ізмаїльському районах лише половина молоді (50%) підтвердила наявність унікальних якостей, а решта обрала варіант «важко відповісти». Лише в Одеському районі (3,3%) респонденти прямо заперечили наявність у себе сильних сторін.

Результати свідчать про те, що в цілому молодь регіону характеризується високою впевненістю у власних можливостях, однак у низці громад спостерігається схильність до невизначеності. Для органів влади це сигналізує про потребу у додаткових програмах підтримки самопізнання, підвищення самооцінки та розвитку компетентностей, що зміцнять внутрішню впевненість молоді.

Таблиця 2

Наявність унікальних сильних сторін у респондентів по районах

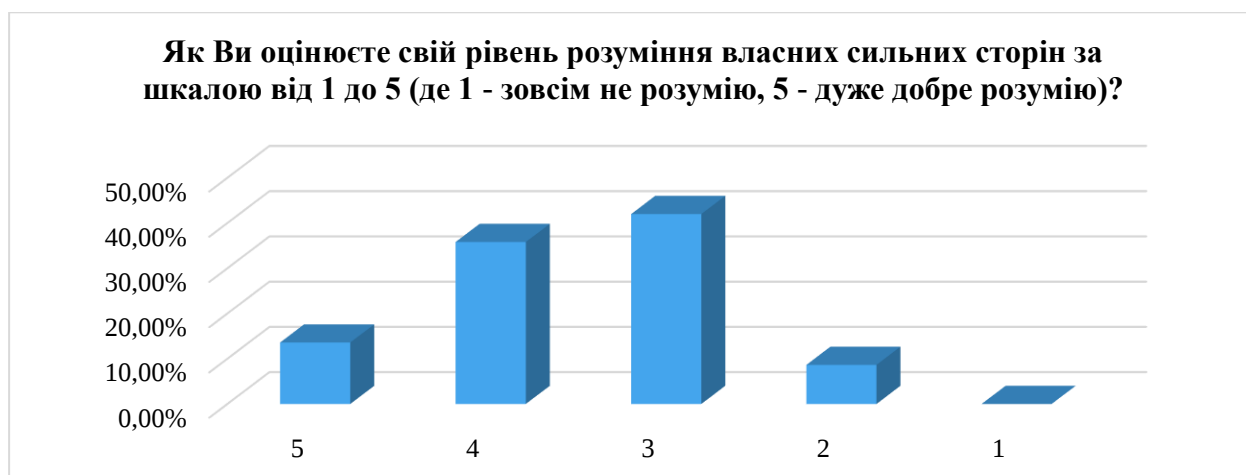
Район	Березівський (2, 47%)	Білгород- Дністровський (4, 94%)	Болградський (4,94%)	Ізмаїльський (2, 47%)	Одеський (74, 07%)	Подільський (11, 11%)
Так	50%	75%	100%	50%	75%	77,78%
Ні					3,3%	
Важко відповісти	50%	25%		50%	21,67%	22,2%

У наступному запитанні респондентам було запропоновано оцінити рівень розуміння своїх сильних сторін за п'ятибальною шкалою (де «1» – повна відсутність розуміння, «5» – дуже добре усвідомлюю).

Отримані результати відображають помірний рівень саморефлексії серед учасників:

- 41,98% оцінили своє розуміння на рівні «3» (середній показник);
- 35,8% обрали «4» (достатньо високий рівень);
- 13,58% поставили максимальний бал «5»;
- варіант «1» не обрав жоден з респондентів.

Таким чином, базова здатність до самоаналізу та саморефлексії простежується у всіх опитаних, проте для більшості вона все ж таки перебуває на етапі часткового формування. Це означає, що система місцевого самоврядування та компетентні управління мають більше опікуватись розвитком навичок саморефлексії серед молодого покоління, що стає фундаментом для подальшої участі молоді у соціальному та політичному житті громади [3].

Діаграма 5. Рівень розуміння власних сильних сторін у респондентів

**ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА ПРІОРИТЕЗАЦІЯ СИЛЬНИХ СТОРІН
РЕСПОНДЕНТІВ (ЗА ПІДХОДОМ КЛІФТОНА ТА АНДЕРСОНА,
«STRENGTHSFINDER»)**

Для подальшого аналізу респондентам було запропоновано визначити власні сильні сторони з переліку, розробленого Д. Кліфтоном та Е. Андерсоном. Науковці ще у 1990-х роках створили інструмент «StrengthsFinder», який ґрунтується на ідеї, що таланти у поєднанні зі знаннями та навичками трансформуються у сталі сильні сторони особистості. В основі підходу – 34 характеристики, які відображають ключові аспекти людського потенціалу [5].

Таблиця 3

Сильні сторони респондентів по районах

Характеристика	Всього	Березівський район (2, 47%)	Білгород-Дністровський район (4, 94%)	Болградський район (4,94%)	Ізмаїльський район (2, 47%)	Одеський район (74, 07%)	Подільський район (11, 11%)
Адаптивність	55,56%	50%	50%	100%	100%	56,7%	88,9%
Активність	38,27%		50%	25%	50%	41,7%	55,6%
Аналітичне мислення	56,79%	100%	75%	25%		60%	55,6%
Віра	45,68%	50%	75%	50%	100%	48,3%	44,4%
Включеність	39,51%	50%	50%	25%	50%	40%	44,4%
Уява	58,02%	50%	50%	75%	50%	58,3%	22,2%
Гармонія	48,15%	100%	75%	50%	50%	43,4%	44,44%
Дисципліна	39,51%			50%	50%	43,3%	66,7%
Досягнення	29,63%		25%	25%	50%	30%	33,3%
Значущість	22,22%	50%	75%	25%		23,3%	22,7%
Індивідуалізація	64,2%		50%	75%	100%	53,3%	66,7%
Інтелект	53,09%	50%	50%	50%	50%	48,3%	44,4%
Інформація	44,44%	50%	75%	25%		46,7%	77,8%
Виправлення	41,98%	50%	75%	75%	100%	38,3%	44,4%
Комунікація	46,91%	50%	75%	75%	100%	46,7%	55,6%
Конкуренція	16,05%			25%		20%	11,1%
Контекст	33,33%		75%	25%		30%	11,1%
Максималізм	16,05%	50%	25%	25%	50%	11,7%	44,4%
Навчання	41,98%	50%	75%	50%	50%	45%	66,7%
Орієнтація на майбутнє	32,1%		75%	25%	50%	25%	33,3%
Відповідальність	51,85%	50%	50%	50%	50%	58,3%	77,8%
Відносини	51,85%		50%	50%	50%	53,3%	44,4%
Позитивність	48,15%	50%	25%	50%	50%	45%	44,4%
Послідовність	32,1%			25%		38,3%	44,4%
Розвиток	41,98%		25%	50%	50%	51,7%	55,6%
Розсудливість	38,27%	50%	25%	50%		38,3%	44,4%
Керівництво	33,33%		50%	50%		28,3%	33,3%
Самоствердження	22,22%			50%		25%	33,3%
Зв'язність	20,99%	50%			50%	26,7%	11,1%
Стратегія та тактичність	40,74%	50%	25%	50%		38,3%	33,3%
Сфокусованість	28,4%		25%	25%		25%	11,1%
Уміння розташувати до себе	54,32%	50%		75%	100%	40%	55,6%
Упорядкування	22,22%			25%		23,3%	33,3%
Емпатія	74,07%	50%	75%	100%	100%	50%	44,4%

У ході опитування молодь Одеської області ідентифікувала як найбільш притаманні для себе такі якості: емпатія – 74,07%, індивідуалізація – 64,2%, уява – 58,02%, аналітичне мислення – 56,79%, адаптивність – 55,56%, уміння розташувати до себе – 54,32%, інтелект – 53,09%, відповідальність – 51,85%, відносини – 51,85%.

У «середньому діапазоні» (приблизно 40-50%) опинились: гармонія (48,15%), позитивність (48,15%), комунікація (46,91%), віра (45,68%), інформація (44,44%), виправлення (41,98%), навчання (41,98%), розвиток (41,98%), стратегія та тактичність (40,74%).

Найменш поширеними характеристиками виявлено: конкуренція (16,05%), максималізм (16,05%), зв'язність (20,99%), значущість (22,22%), самоствердження (22,22%), упорядкування (22,22%), сфокусованість (28,4%), послідовність (32,1%), контекст (33,33%), орієнтація на майбутнє (32,1%).

Розподіл відповідей за районами Одеської області демонструє нам значні відмінності:

- Ізмаїльський район: усі респонденти (100%) відзначили своїми сильними сторонами емпатію, індивідуалізацію, комунікацію, виправлення, а також адаптивність і віру;
- Болградський район: найвищі показники отримали адаптивність та емпатія (100%), уміння розташувати до себе, комунікація, виправлення та уява (по 75%). Водночас активність, аналітичне мислення й включеність зустрічалися лише у 25% відповідей;
- Подільський район: високими виявилися показники характеристик адаптивності (88,9%), відповідальності (77,8%), інформації (77,8%), навчання (66,7%). Натомість низькими – уява (22,2%), конкуренція, зв'язність, сфокусованість (по 11,1%);
- Одеський район: серед домінуючих якостей молоді – аналітичне мислення (60%), уява (58,3%), відповідальність (58,3%) та відносини (53,3%). Водночас емпатію тут відзначили лише 50% респондентів, що нижче за середній показник по вибірці;

- Білгород-Дністровський район: найвищі результати зафіксовано за такими характеристиками, як аналітичне мислення, гармонія, інформація, контекст та віра (по 75%). Натомість позитивність і досягнення відзначили лише 25% опитаних;

- Березівський район: усі респонденти (100%) виокремили аналітичне мислення й гармонію, тоді як решта характеристик отримали по 50%.

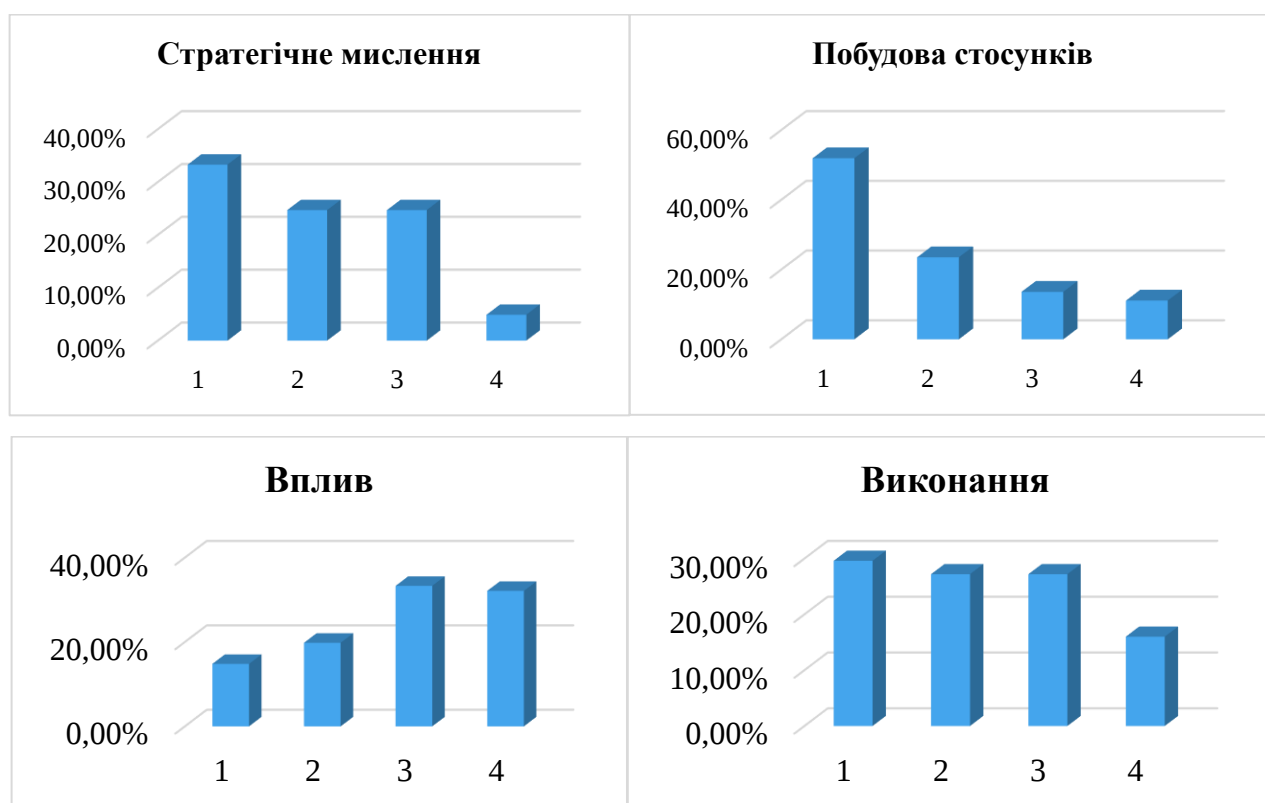
Загальний зріз результатів свідчить, що молодь самоідентифікує власні сильні сторони насамперед через емпатію, здатність налагоджувати міжособистісні відносини, аналітичність, креативність та гнучкість. Натомість менш розповсюдженими виявилися такі якості, як конкуренція, надмірна сфокусованість або максималізм.

У наступному етапі опитування молодь оцінювала відносну значущість чотирьох груп характеристик, об'єднаних у домени відповідно до класифікації Д. Кліфтона та його колег. Усі 34 риси, розглянуті у попередньому запитанні, були згруповані у чотири блоки:

- стратегічне мислення (аналітичне мислення, розпізнання та розуміння контексту, футуризм, ідея, інтелект, стратегія);
- побудова стосунків (адаптивність, зв'язок, розвиток, емпатія, гармонія, включеність, індивідуалізація, позитивізм);
- вплив (активність, наказ, спілкування, конкуренція, максималізм, самовпевненість, значущість, залучення);
- виконання (досягнення, організаційність, віра, послідовність, розсудливість, дисциплінованість, зосередженість, відповідальність, відновлення).

Респонденти мали розташувати ці домени у порядку від найбільш до найменш важливого за власною думкою. Аналіз продемонстрував, що для більшості опитаних пріоритетними є саме соціально-комунікативні та інтелектуальні якості:

- **побудова стосунків:** більшість молоді визначила цей домен пріоритетним (51,9% – 1 місце). Ще 23,5% віднесли його на 2 місце, 13,6% – на 3 місце, а 11,1% вважають його найменш значущим (4 місце);
- **стратегічне мислення:** для третини опитаних (33,3%) цей домен є провідним (1 місце). Приблизно чверть респондентів (24,7%) віднесли його на 2 місце, ще стільки ж – на 3 місце, тоді як лише 4,9% поставили його на останню позицію;
- **виконання:** для 29,6% респондентів цей домен посів 1 місце, для 27,2% – 2 місце, для такої ж частки – 3 місце. Найменш важливим його вважають 16% опитаних;
- **вплив:** лише 14,8% учасників поставили цей домен на перше місце, ще 19,8% – на друге. Найбільша частка молоді оцінила його середнім (33,3% – 3 місце) та найменш пріоритетним (32,1% – 4 місце).

Діаграма 6. Пріоритетність доменів за класифікацією Д. Кліфтона

Загальний аналіз свідчить, що для молоді Одеської області провідними залишаються комунікативні й соціальні компетентності за доменом «побудова

стосунків», а також когнітивні здібності (домен «стратегічне мислення»). Практико-орієнтований домен «виконання» займає проміжні позиції, тоді як «вплив» вважається найменш важливим. Такий результат демонструє схильність молоді орієнтуватися на співпрацю, партнерство та розвиток мислення, а не на конкуренцію чи домінування.

Аналіз на рівні адміністративних районів виявив специфічні особливості:

- Березівський район: респонденти надали найбільшого значення стратегічному мисленню (50% – 1 місце) та побудові стосунків (50% – 1 місце). Виконання було однотайно визначене як провідний домен (100% – 1 місце). Водночас у домені «вплив» відповіді розподілилися полярно: 50% поставили його на 2 місце, а інші 50% – на 4 місце;

- Білгород-Дністровський район: молодь здебільшого віднесла побудову стосунків до другого порядку пріоритетів (25% – 1 місце, 50% – 2 місце). Стратегічне мислення та вплив отримали переважно середні оцінки (2-3 місця). Виконання виявилось найвагомішим: 50% респондентів розташували його на 1 місці;

- Болградський район: найвищі показники отримала побудова стосунків (75% – 1 місце), виконання займає рейтинг 75% (1 місце). Домен стратегічного мислення та «вплив» респонденти частіше ставили на 2-3 місця;

- Ізмаїльський район: молодь однозначно віддала першість побудові стосунків (100% – 1 місце) та виконанню (100% – 1 місце). Стратегічне мислення оцінювалося полярно: половина респондентів (50%) розмістила його на 1 місці, інші 50% – на 3 місці. Домен «вплив» здобув проміжні позиції – його розташовували на 2 та 3 місцях;

- Одеський район: половина респондентів (50%) визначила побудову стосунків як ключовий пріоритет (1 місце). Другим, за думкою молоді, стало стратегічне мислення (38,3% – 1 місце), тоді як виконання отримало 18,3% на 1 місці. Домен «вплив» здебільшого оцінювався нижче – поєднанням 3 та 4 позицій;

• Подільський район: найвищі показники здобула побудова стосунків (55,6% – 1 місце), далі – виконання (44,4% – 1 місце). Стратегічне мислення у більшості випадків відносилось на 2 місце (44,4%). Водночас домен «вплив» здебільшого займав 3 та 4 місця.

Таблиця 4

Пріоритетність доменів за класифікацією Д. Кліфтона по районах

Район	Березівський (2, 47%)	Білгород- Дністровський (4, 94%)	Болградський (4,94%)	Ізмайльський (2, 47%)	Одеський (74, 07%)	Подільський (11, 11%)
Стратегічне мислення	1 місце 50%	1 місце 0%	1 місце 0%	1 місце 50%	1 м. 38,3%	1 м. 22,2%
	2 місце 50%	2 місце 50%	2 місце 50%	2 місце 0%	2 м. 18,3%	2 м. 44,4%
	3 місце 0%	3 місце 25%	3 місце 50%	3 місце 50%	3 м. 23,3%	3 м. 22,2%
	4 місце 0%	4 місце 25%	4 місце 0%	4 місце 0%	4 м. 20%	4 м. 11,1%
Побудова стосунків	1 місце 50%	1 місце 25%	1 місце 75%	1 м. 100%	1 м. 50%	1 м. 55,6%
	2 місце 0%	2 місце 50%	2 місце 25%	2 місце 0%	2 м. 25%	2 м. 11,1%
	3 місце 50%	3 місце 25%	3 місце 0%	3 місце 0%	3 м. 13,3%	3 м. 11,1%
	4 місце 0%	4 місце 0%	4 місце 0%	4 місце 0%	4 м. 13,3%	4 м. 22,2%
Вплив	1 місце 0%	1 місце 25%	1 місце 0%	1 місце 0%	1 м. 15%	1 м. 22,2%
	2 місце 50%	2 місце 0%	2 місце 25%	2 місце 50%	2 м. 20%	2 м. 11,1%
	3 місце 0%	3 місце 25%	3 місце 25%	3 місце 50%	3 м. 33,3%	3 м. 44,4%
	4 місце 50%	4 місце 50%	4 місце 50%	4 місце 0%	4 м. 31,7%	4 м. 22,2%
Виконання	1 м. 100%	1 місце 50%	1 місце 75%	1 м. 100%	1 м. 18,3%	1 м. 44,4%
	2 місце 0%	2 місце 0%	2 місце 0%	2 місце 0%	2 м. 31,7%	2 м. 33,3%
	3 місце 0%	3 місце 50%	3 місце 0%	3 місце 0%	3 м. 30%	3 м. 22,2%
	4 місце 0%	4 місце 0%	4 місце 25%	4 місце 0%	4 м. 20%	4 м. 0%

Узагальнені результати демонструють, що зроблений молоддю вибір відображає не лише їхні індивідуальні орієнтири, але й соціокультурні особливості середовища проживання. Так, в Одеському районі, де зосереджені великі міські агломерації, освітні установи та активні молодіжні практики, більш чітко простежується акцент на стратегічному мисленні та розвитку комунікаційних компетентностей. Водночас у Болградському районі, який характеризується компактнішими громадами та високим рівнем локальної згуртованості, пріоритетними виявляються домени «побудова стосунків» і «виконання», що асоціюються з практичною здатністю досягати результатів. Це підтверджує, що локальний контекст суттєво формує акценти у сприйнятті молоддю власних сильних сторін [1].

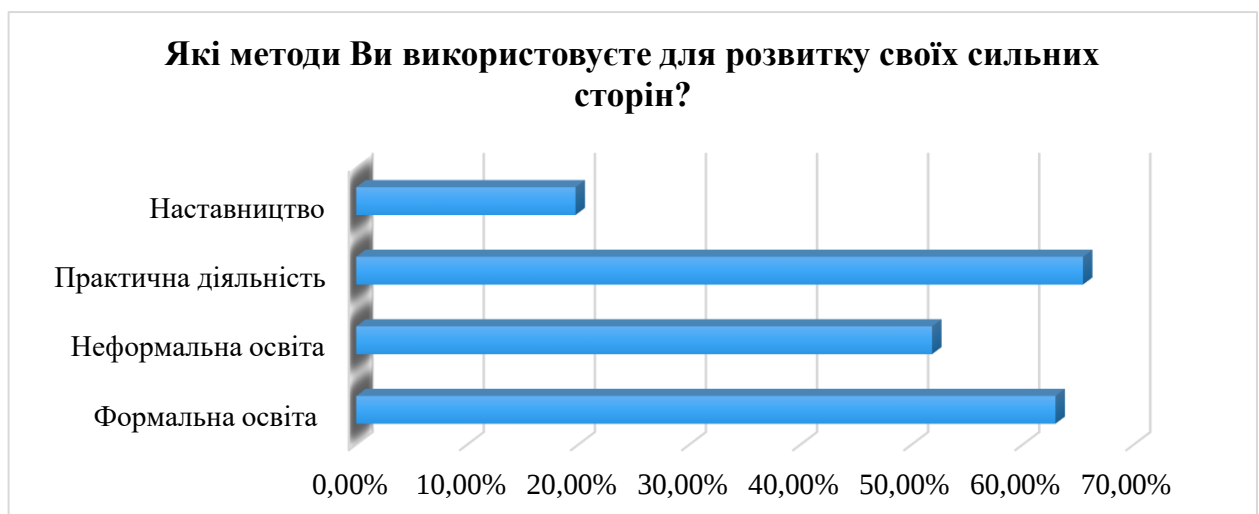
МЕТОДИ ТА ПРАКТИКИ РОЗВИТКУ ВЛАСНИХ СИЛЬНИХ СТОРІН РЕСПОНДЕНТІВ

Значну увагу при аналізі дослідження ми приділили наступному питанню щодо того, які саме шляхи молодь обирає для вдосконалення своїх сильних сторін. Респондентам було запропоновано декілька варіантів відповідей, серед яких можна було обрати як запропоновані, так і додати власні пропозиції.

Отримані результати показали, що:

- практична діяльність (волонтерство, робота, хобі) є найбільш поширеним способом саморозвитку – цей варіант обрали 65,43% опитаних;
- формальна освіта (навчання у ліцях, гімназіях, університетах) також має високу значущість – 62,96% респондентів;
- неформальна освіта (курси, тренінги, програми) посіла третю позицію – 51,85%;
- значно рідше використовується наставництво (допомога соціальних працівників, молодіжних фахівців, психологів чи коучів) – лише 19,75%.

Окремі респонденти вказали власні варіанти, серед яких – участь у громадській діяльності, міжособистісне спілкування, життєві ситуації, що вимагають прояву певних особистісних рис, а також відповідь «нічого» (зафіксовано двічі).

Діаграма 7. Методи, що використовують респонденти, для розвитку власних сильних сторін

Деталізований аналіз відповідей за районами демонструє відповідні результати:

- Березівський район: половина опитаних (50%) обрали формальну освіту, як метод, стільки ж (50%) – практичну діяльність;
- Білгород-Дністровський район: провідними методами стали формальна освіта (75%) та неформальна освіта (50%). Практична діяльність і наставництво мали нижчі показники (25% кожен);
- Болградський район: усі респонденти (100%) визначили формальну освіту як основний метод розвитку. Половина (50%) додатково обрали практичну діяльність, а 25% – неформальну освіту;
- Ізмаїльський район: найбільш пріоритетною виявилась практична діяльність (100%). Паралельно половина респондентів (50%) зазначили формальну та стільки ж (50%) – неформальну освіту;
- Одеський район: розподіл виявився збалансованим: практична діяльність (66,7%), формальна освіта (63,3%) та неформальна освіта (60%) отримали приблизно однаковий рівень підтримки. Лише 25% респондентів згадали наставництво;
- Подільський район: найвищі показники отримали формальна (77,8%) і неформальна (77,8%) освіта. Практичну діяльність відзначили 66,7%, а наставництво – лише 11,1%.

Таблиця 5

Методи для розвитку власних сильних сторін по районах

Район	Березівський (2, 47%)	Білгород-Дністровський (4, 94%)	Болградський (4,94%)	Ізмаїльський (2, 47%)	Одеський (74, 07%)	Подільський (11, 11%)
Формальна освіта	50%	75%	100%	50%	63,3%	77,8%
Неформальна освіта		50%	25%	50%	60%	77,8%
Практична діяльність	50%	25%	50%	100%	66,7%	66,7%
Наставництво		25%			25%	11,1%

Таким чином, у всіх громадах ключову роль у розвитку сильних сторін відіграють освіта (як формальна, так і неформальна) та практичний досвід, тоді

як наставництво залишається допоміжним і менш поширеним ресурсом. Водночас помітні характерні локальні відмінності: у малих громадах (наприклад, Болградський та Ізмаїльський райони) простежується домінування одного методу (формальна освіта чи практична діяльність), тоді як в Одеському районі, що має розвинену інфраструктуру, вибір є більш різноманітним і збалансованим.

ДЕРЖАВНА ТА МІСЦЕВА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ СИЛЬНИХ СТОРІН МОЛОДІ: ДОСТУПНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІСНУЮЧІ ТРУДНОЩІ

Наступне питання в рамках дослідження було направлене на з'ясування, чи мають молоді люди доступ до ресурсів і можливостей для розвитку своїх сильних сторін у межах громади.

Результати опитування розподілилися таким чином: половина респондентів (50,6%) підтвердили наявність таких можливостей, ще 39,5% відзначили їх часткову доступність, тоді як 9,9% заявили про повну відсутність подібних ресурсів у своїх громадах.

Діаграма 8. Наявність можливостей для розвитку в громаді

Районний аналіз виявив суттєві відмінності:

- Березівський район – усі учасники (100%) вважають, що можливості існують;
- Білгород-Дністровський район – 50% респондентів підтвердили доступ, ще 50% відзначили його частковість;

- Болградський район – лише 25% зазначили, що можливості є, тоді як 75% вказали на їхню обмеженість;
- Ізмаїльський район – 100% респондентів відповіли, що можливості існують лише частково;
- Одеський район – 51,7% підтвердили наявність можливостей, 38,3% визначили їх як часткові, а 10% взагалі не бачать доступу;
- Подільський район – 55,6% молоді відповіли, що можливості існують, ще 22,2% вважають їх частковими і стільки ж – відсутніми.

Таблиця 6

Наявність можливостей для розвитку в громаді по районах

Район	Березівський (2, 47%)	Білгород- Дністровський (4, 94%)	Болградський (4,94%)	Ізмаїльський (2, 47%)	Одеський (74, 07%)	Подільський (11, 11%)
Так	100%	50%	25%		51,7%	55,6%
Ні					10%	22,2%
Частково		50%	75%	100%	38,3%	22,2%

Отримані результати засвідчують неоднорідність ситуації у громадах Одеської області. Найбільш вразливою у контексті доступу до можливостей для розвитку сильних сторін є молодь Болградського та Ізмаїльського районів, а також частково Подільського. Для цих територій характерна значна частка відповідей про обмежений або відсутній доступ до ресурсів, що вказує на нагальну потребу у посиленні освітніх, культурних та соціальних програм. При цьому важливим завданням стає розвиток партнерства між органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями та освітніми інституціями з метою створення більш рівних можливостей для молоді незалежно від місця проживання.

У громадах, де більшість респондентів підтвердили наявність відповідних можливостей (зокрема Одеський, Білгород-Дністровський та Березівський райони), стратегічним завданням є не лише збереження наявної інфраструктури, але й її подальша інституціоналізація. Це може включати формування сталих програм розвитку, розширення мережі молодіжних центрів та забезпечення стабільного фінансування через місцеві бюджети і грантові механізми.

Подальшою складовою дослідження стало питання про те, наскільки молоді люди відчують підтримку з боку держави, органів місцевого самоврядування та державних установ у розвитку своїх сильних сторін.

Результати свідчать, що лише 19,8% опитаних вважають таку підтримку достатньою. Більша частка респондентів – 33,3% – переконані у її недостатності. Водночас найбільша група, що становить 46,9%, обрала варіант «важко відповісти», що свідчить про високий рівень невизначеності у ставленні молоді до діяльності інституцій.

Діаграма 9. Наявність підтримки від інституцій

Розподіл відповідей за районами виглядає наступним чином:

- Березівський район – жоден респондент не вважає підтримку достатньою; 50% відзначили її відсутність, ще 50% не змогли визначитися;
- Білгород-Дністровський район – 25% оцінили підтримку позитивно, решта 75% обрала варіант «важко відповісти»;
- Болградський район – 25% вказали на повну відсутність підтримки, інші 75% – на її брак або невизначеність;
- Ізмаїльський район – половина респондентів (50%) заявили про відсутність підтримки, решта 50% вагалися з відповіддю;
- Одеський район – 21,6% вважають підтримку достатньою, 35% – недостатньою, ще 43,3% обрали «важко відповісти»;

- Подільський район – 22,2% респондентів відповіли позитивно, 33,3% – негативно, а 44,4% не змогли визначитися.

Таблиця 7**Наявність підтримки від інституцій по районах**

Район	Березівський (2, 47%)	Білгород- Дністровський (4, 94%)	Болградський (4,94%)	Ізмаїльський (2, 47%)	Одеський (74, 07%)	Подільський (11, 11%)
Так		25%			21,6%	22,2%
Ні	50%		25%	50%	35%	33,3%
Важко відповісти	50%	75%	75%	50%	43,3%	44,4%

Отримані результати доводять, що в усіх районах зафіксовано низький рівень впевненості у належній підтримці з боку інституцій. Лише незначна частка молоді сприймає державні та муніципальні програми як достатні, тоді як більшість або вказує на їхній дефіцит, або не має чіткого уявлення про їхню ефективність.

Дані обставини вказують на кілька проблемних аспектів. По-перше, слабка поінформованість молоді щодо існуючих механізмів підтримки може свідчити про недостатність комунікаційних стратегій з боку органів влади. По-друге, високий рівень невизначеності у відповідях підкреслює потребу у більшій прозорості та видимості програм, спрямованих на молодь. По-третє, наявність громад, де підтримка фактично не відчувається, вимагає посилення інституційних ресурсів, розвитку партнерств із громадськими організаціями та створення нових форматів залучення молоді.

Дані нами було поставлено запитання про основні труднощі, які заважають молодим людям розвивати власні сильні сторони. Респонденти могли обрати кілька варіантів відповіді, а також запропонувати власні.

Аналіз отриманих результатів показав:

- відсутність власних ресурсів (фінансових, часових та інших) стала найчастішою відповіддю – її відзначили 63% опитаних;
- воєнний стан посів другу позицію серед бар'єрів – 42% респондентів;
- невпевненість у собі, страх змін або невдач відзначили 45,7% молоді;

- відсутність можливостей для розвитку (нестача тренінгів, програм, інституційної підтримки) назвали 19,8%.

Серед додаткових відповідей зустрічалися: «коливання психоемоційного стану», «нічого не заважає», «я перебуваю у процесі розвитку».

Діаграма 10. Труднощі, що заважають респондентам

Представляємо районні особливості:

- у Березівському районі всі опитані (100%) вказали воєнний стан як головну перешкоду. Додатково 50% зазначили непевненість у собі та страх змін;

- у Білгород-Дністровському районі найчастішою відповіддю була непевненість у собі (75%), тоді як воєнний стан і відсутність власних ресурсів отримали нижчі показники – по 25-50%;

- у Болградському районі бар'єрами однаково часто виступали воєнний стан (50%), нестача ресурсів (50%) і непевненість у собі (50%). Також половина респондентів (50%) наголосила на відсутності можливостей для розвитку;

- в Ізмаїльському районі всі учасники (100%) вказали на брак власних ресурсів та непевненість у собі, а половина (50%) – на воєнний стан;

- в Одеському районі домінувала проблема нестачі власних ресурсів (63,3%). На другому місці – воєнний стан (40%) та непевненість у собі (35%). Відсутність можливостей для розвитку назвали 18,3% респондентів;

- у Подільському районі найбільше значення мали відсутність власних ресурсів (77,8%) та воєнний стан (55,6%), тоді як невпевненість у собі та відсутність можливостей відзначали лише 22,2% опитаних.

Таблиця 8

Труднощі, що заважають респондентам за районами

Район	Березівський (2, 47%)	Білгород- Дністровський (4, 94%)	Болградський (4,94%)	Ізмаїльський (2, 47%)	Одеський (74, 07%)	Подільський (11, 11%)
Воєнний стан	100%	25%	50%	50%	40%	55,6%
Відсутність власних ресурсів		50%	50%	100%	63,3%	77,8%
Відсутність можливостей для розвитку			50%		18,3%	22,2%
Невпевненість у собі, страх змін або невдач	50%	75%	50%	100%	35%	22,2%

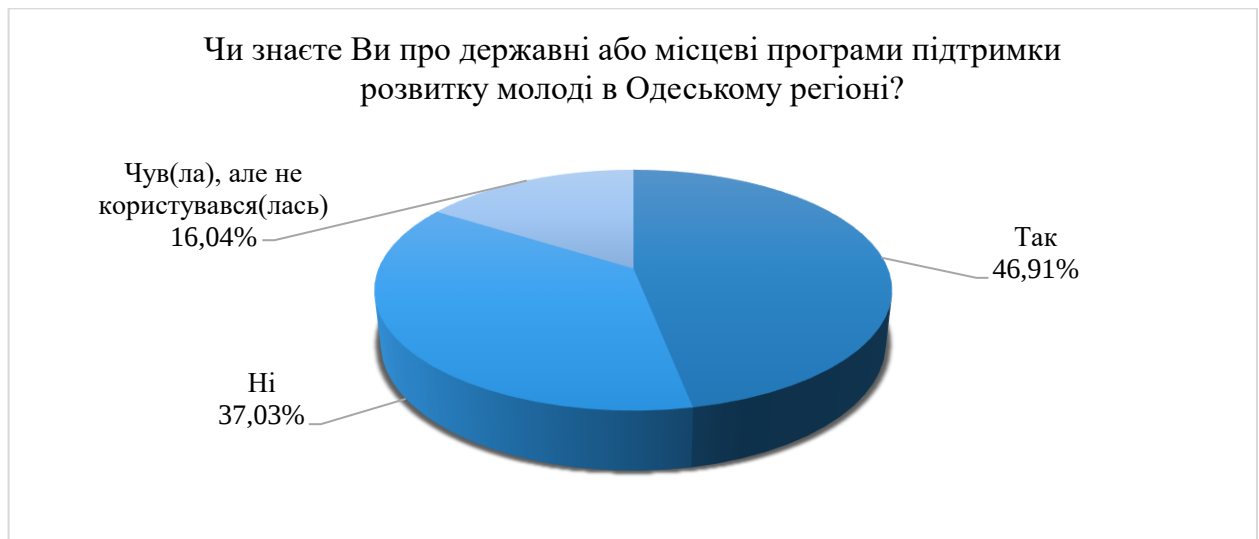
Загалом помічаємо, що найпоширенішими бар'єрами для молоді стали нестача індивідуальних ресурсів і вплив воєнного стану. В окремих громадах (зокрема Ізмаїльський та Білгород-Дністровський райони) більш відчутною є психологічна складова – невпевненість у собі та страх змін. В інших (Одеський та Подільський райони) більшою мірою простежується акцент на матеріальних і структурних обмеженнях, зокрема відсутності фінансових можливостей або спеціалізованих програм.

Ці результати означають необхідність комплексних рішень: з одного боку – розширення фінансово-ресурсної бази молодіжної політики, з іншого – розробка інструментів психологічної підтримки та програм підвищення впевненості у власних силах. Такий підхід дозволить одночасно зменшити вплив об'єктивних і суб'єктивних бар'єрів та створити умови для більшої реалізації потенціалу молоді.

Наступним аспектом дослідження стало з'ясування, наскільки молодь Одеської області поінформована про наявні програми підтримки розвитку:

- 46,91% респондентів заявили, що знають про такі програми;

- 37,03% відповіли, що нічого не знають про їхнє існування;
- 16,04% зазначили, що чули про програми, але не користувалися ними.

Діаграма 11. Обізнаність щодо програм підтримки

Деталізований аналіз відповідей за районами демонструє відповідні результати:

- у Березівському районі половина молоді (50%) повідомила, що не знає про наявність програм, ще 50% відповіли, що чули про них, але не брали участі;
- у Білгород-Дністровському районі 25% респондентів підтвердили обізнаність, ще 25% зазначили, що не мають жодної інформації, тоді як 50% лише чули про програми, але не користувалися ними;
- у Болградському районі половина молоді (50%) заявила, що знає про програми, інші 50% лише чули, однак не брали участі;
- в Ізмаїльському районі ситуація аналогічна: 50% знають про програми, решта 50% – чули, але не користувалися;
- в Одеському районі лише 20% респондентів підтвердили знання про програми, 36,6% заявили, що нічого не знають, тоді як 43,3% зазначили, що лише чули;

- у Подільському районі рівень обізнаності виявився найнижчим: 11,1% дали ствердну відповідь, 33,3% заявили про відсутність знань, а більшість (55,6%) обрали варіант «чув(ла), але не користувався(лась)».

Таблиця 9

Обізнаність щодо програм підтримки по районах

Район	Березівський (2, 47%)	Білгород- Дністровський (4, 94%)	Болградський (4,94%)	Ізмаїльський (2, 47%)	Одеський (74, 07%)	Подільський (11, 11%)
Так		25%			20%	11,1%
Ні	50%	25%	50%	50%	36,6%	33,3%
Чув(ла), але не користувався(лась)	50%	50%	50%	50%	43,3%	55,6%

Таким чином, обізнаність молоді про державні та місцеві програми підтримки розвитку є недостатньою в усіх районах. Лише окремі громади, як-от Болградський та Ізмаїльський райони, демонструють відносно вищі показники поінформованості (50%). Водночас переважає ситуація, коли молоді люди чули про існування програм, але фактично не користувалися ними, що свідчить про кілька ключових викликів:

1. низька ефективність інформаційних кампаній на місцевому рівні;
2. слабка практична інтегрованість молоді у вже існуючі програми;
3. потреба у створенні єдиних інформаційних платформ, де молодь могла б оперативно отримувати актуальну інформацію про можливості розвитку.

Розширення комунікаційних стратегій, більш активна взаємодія органів влади з молодіжними центрами та залучення громадських організацій можуть стати дієвими інструментами для підвищення рівня обізнаності та практичного залучення молоді до програм підтримки.

Далі молоді люди мали можливість відповісти на відкрите запитання: «Якими державними чи місцевими програмами Ви вже користувалися (якщо такі є)?».

Аналіз відповідей показав, що практичний досвід залучення до програм підтримки є низьким. Із 32 відповідей значна частина прямо вказувала на

відсутність такого досвіду («не користувався», «немає таких програм», «ніякими», «не знаю») – 22 випадки. Це свідчить або про брак доступних інструментів у громадах, або про слабку поінформованість молоді про їх існування.

Разом із тим окремі респонденти згадували конкретні приклади, серед яких:

- міжнародні та всеукраїнські проекти: «UPSHIFT», «America House», участь у тренінгах різного спрямування;
- локальні ініціативи: «цільові молодіжні бюджетні програми», діяльність Профкому студентів та аспірантів ОНУ імені І. І. Мечникова, Всеукраїнської громадської організації «СД Платформа», Парламенту старшокласників м. Одеси;
- індивідуальні практики: консультації приватних коучів.

Такі результати демонструють дві тенденції. По-перше, більшість молоді не має досвіду використання державних чи муніципальних програм підтримки, що вказує на необхідність удосконалення системи інформування та доступності таких інструментів. По-друге, серед тих, хто мав відповідний досвід, переважають приклади участі у міжнародних чи громадських ініціативах, а не у програмах, які реалізуються органами влади.

Тож, громадський сектор і міжнародні організації наразі виконують провідну роль у підтримці розвитку молоді. Для державних та місцевих інституцій важливо налагоджувати партнерські відносини з такими структурами та водночас розробляти власні дієві програми, які будуть зрозумілими, доступними і привабливими для молодих людей.

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО РОЗВИТКУ МОЖЛИВОСТЕЙ ТА РЕСУРСІВ ДЛЯ МОЛОДІ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ ОДЕЩИНИ

Завершальне відкрите питання анкети було спрямоване на з'ясування, які заходи, на думку молоді, могли б підвищити рівень підтримки їхнього розвитку у громадах. Отримані відповіді відобразили широкий спектр ідей та очікувань, які можна згрупувати у кілька ключових напрямів.

1. партисипація та залучення до прийняття рішень. Молодь наголошує на необхідності реальної участі у процесах ухвалення рішень: «Покращення рівню партисипації молоді, розвиток національних/державних та місцевих грантових програм», «Залучення молоді не як формальні обличчя, а допускати до рішень на рівні громади. Менторська підтримка. Заходи для об'єднання молоді»;

2. молодіжна інфраструктура. Частими були пропозиції щодо створення та ефективного функціонування молодіжних центрів, хабів і коворкінгів: «Потрібні молодіжні центри, більше можливостей для навчання й роботи, підтримка ініціатив через гранти...», «Створення молодіжних центрів, які дійсно будуть функціонувати»;

3. освітні та кар'єрні можливості. Молодь підкреслює необхідність практичних тренінгів і програм професійної орієнтації: «Освіта й навички, робота та стажування, підтримка стартапів...», «Створення програм з професійної орієнтації та підготовки до кар'єри». Водночас респонденти відзначали одноманітність наявних тренінгів і потребу у їхньому тематичному розширенні;

4. фінансування та підтримка ініціатив. Висловлювалася потреба у грантовій підтримці та мікрофінансуванні молодіжних проєктів: «Гранти для здобуття освіти...», «Створення платформи для молоді з інформацією про можливості (навчання, проєкти, курси)»;

5. психологічна та менторська підтримка. Молоді люди акцентували на розвитку консультаційних сервісів: «Створення молодіжних центрів, де можна

отримати консультації психолога, юриста, кар'єрного радника», «Більше слухати молодь, допомагати розвивати їхні ідеї»;

6. інформування та комунікація. Респонденти неодноразово наголошували на проблемі браку інформації: «Головною проблемою є брак комунікації», «Більша інформаційна обізнаність молоді про можливості розвитку»;

7. волонтерство та громадська активність. Пропонувалося посилення волонтерських програм і створення умов для нетворкінгу: «Надавати більше волонтерських курсів», «Більше заходів для знайомства та кооперації між молоддю»;

8. культура, творчість та спорт. Молодь вважає важливим створювати більше можливостей для культурного розвитку та дозвілля: «Культурний розвиток та історичний контекст, щоб молодь знала своє минуле», «Створити більше спортивних секцій, гуртків»;

9. освітня політика та середовище. Деякі відповіді стосувалися якості та стабільності освітніх процесів: «Не скорочувати ліцеї на гімназії...», «Важливо створювати культуру мислення змалечку».

Зведений аналіз показує, що найбільш затребуваними напрямками підтримки є розвиток молодіжної інфраструктури (центри, хаби), розширення освітніх і кар'єрних можливостей, забезпечення доступу до фінансових інструментів (гранти, мікрофінансування). Водночас простежується стійкий запит на психологічну допомогу, менторство та інтенсивніші інформаційні кампанії.

Важливим залишається те, що молодь не обмежується очікуванням матеріальних ресурсів, а підкреслює потребу в партисипації – реальній участі у прийнятті рішень. Це свідчить про готовність молодих людей виступати не лише як отримувачів послуг, а й як активних суб'єктів у формуванні політики на місцевому рівні.

ВИСНОВОК

Сильні сторони молоді, їх вивчення та підтримка у сучасному світі є надзвичайно важливим, адже саме вони формують основу для особистісного розвитку, активної участі у суспільному житті та зміцнення потенціалу громад [6]. Розвиток сильних сторін молодого покоління відповідає європейським орієнтирам молодіжної політики, спрямованим на розкриття потенціалу та забезпечення активної участі молоді в усіх сферах життя [4].

Отже, за результатами проведеного дослідження нами було визначено, що молодь Одеської області усвідомлює наявність власних сильних сторін та прагне їх розвивати, проте рівень доступу до ресурсів і можливостей у громадах залишається нерівномірним. Найбільш поширеними бар'єрами є брак власних ресурсів, невпевненість у собі та вплив воєнного стану. Молодь здебільшого ототожнює свої сильні сторони з емпатією, креативністю, аналітичним мисленням та адаптивністю, водночас меншою мірою орієнтуючись на конкурентність чи домінування.

Нами було досліджено, що основними каналами розвитку залишаються освіта (формальна й неформальна) та практична діяльність. Доступ до програм підтримки залишається обмеженим, а рівень інституційної підтримки з боку держави та органів місцевого самоврядування молодь оцінює переважно як недостатній або нечіткий.

Для покращення ситуації та розвитку молодіжної політики Одеського регіону вважаємо необхідним посилити роботу органів публічної влади у кількох напрямках: забезпечити рівний доступ молоді з різних громад до освітніх і соціальних програм, створити та розвивати молодіжну інфраструктуру (центри, хаби, коворкінги), активізувати комунікаційні стратегії щодо програм підтримки, а також розширювати можливості наставництва та психологічного супроводу. Реалізація цих заходів сприятиме зменшенню існуючих бар'єрів, формуванню середовища для самореалізації молоді та зміцненню її ролі у розвитку територіальних громад.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Адамович К.С., Липинська О.А. Напрямки та механізми забезпечення молодіжної політики як інструменту публічної політики // Всеукраїнська науково-практична конференція «Публічне управління і адміністрування: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку. 22 трав. 2025 р, .м. Одеса,. Національний університет «Одеська політехніка» С. 23-25.
2. Горінов П.В., Драпушко Р.Г., Драпушко Н.А., Ільюк О.Є. Молодіжна політика в Україні: навч. посіб. / за заг. ред. В. П. Андрущенко. Київ: Укр. держ. ун-т ім. Михайла Драгоманова, 2023. 304 с.
3. Кулава К.О., Сергієнко К.С. Аналіз потреб молоді в організації дозвілля. Тенденції та перспективи розвитку психології та соціальної роботи в сучасному суспільстві: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Одеса, 19 листопада 2021 р. Одеса, 2021. С. 276–280.
4. Переглянута Європейська хартія участі молоді у місцевому та регіональному житті. Українська асоціація молодіжних рад: вебсайт. URL: <https://auyc.org.ua/youth-policy/perehlianuta-yevropeyska-khartiia-uchasti-molodi-u-mistsevomu-ta-rehionalnomu-zhytti/> (дата звернення: 03.09.2025).
5. Семігіна Т., Столярик О. Розвиток сильних сторін клієнтів соціальної роботи. Development of Strengths of Social Work Clients. Tallinn: Teadmus, 2024. URL: <https://teadmus.org/main-publications/sm-47> (дата звернення: 15.08.2025).
6. Сергієнко К.С., Кулава К.О. Підхід, орієнтований на сильні сторони, в соціальній роботі з молоддю. Матеріали до 80-ї звітної студентської наукової конференції. Секція «Факультету психології та соціальної роботи». Підсекція «Соціальна робота», 23–25 квіт. 2024 р. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова, 2024. С. 416-419.

ДОДАТОК А

Опитування молоді щодо дослідження наявності, рівню усвідомлення сильних сторін молодих клієнтів соціальної роботи в територіальних громадах Одеського регіону, а також виявлення ролі держави та місцевої влади в цьому процесі.

Дослідження стану розвитку сильних сторін молоді Одеського регіону

Дане опитування створене задля отримання даних для написання кваліфікаційної роботи на тему «Практичні аспекти розвитку сильних сторін молодих клієнтів соціальної роботи в територіальних громадах» здобувачкою другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота ОНУ імені І. І. Мечникова Катериною Агамович.

Загальною метою є дослідження наявності, рівню усвідомлення сильних сторін молодих клієнтів соціальної роботи в територіальних громадах Одеського регіону, а також виявлення ролі держави та місцевої влади в цьому процесі.

Опитування є анонімним.

Зірочка (*) указує, що запитання обов'язкове

Оцінювання сильних сторін людини визначається як вимірювання тих емоційних та поведінкових навичок, компетентностей, а також характеристик, які створюють відчуття особистого досягнення, сприяють задоволенню відносинам з членами сім'ї, однолітками та дорослими, посилюють здатність людини справлятися з неприємностями і стресом, сприяють особистому, соціальному та академічному розвитку.

Ваш вік *

- ☐ 14-18
- ☐ 19-24
- ☐ 24-35

Ваша стать *

- ☐ Чоловіча
- ☐ Жіноча
- ☐ Інше

Ваше місце проживання *

- ☐ Одеський район (Одеса, Біляївка, Теплодар, Чорноморськ, Південне, інше)
- ☐ Березівський район (Березівка, інше)
- ☐ Білгород-Дністровський район (Білгород-Дністровський, Татарбунари, інше)
- ☐ Болградський район (Болград, Арциз, інше)
- ☐ Ізмаїльський район (Ізмаїл, Вилково, Кілія, Рені, інше)
- ☐ Подільський район (Ананьїв, Балта, Подільськ, Кодима, інше)
- ☐ Роздільнянський район (Роздільне, інше)
- ☐ Інше: _____

Що для Вас означає поняття "сильні сторони людини"? *

Ваша відповідь _____

Чи вважаєте Ви, що маєте унікальні сильні сторони? *

- ☐ Так
- ☐ Ні
- ☐ Важко відповісти

Як Ви оцінюєте свій рівень розуміння власних сильних сторін за шкалою від 1 до 5 (де 1 - зовсім не розумію, 5 - дуже добре розумію)? *

1 2 3 4 5

зовсім не розумію ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ дуже добре розумію

Які з наведених характеристик найбільш точно описують Ваші сильні сторони?

- ☐ Адаптивність (зміна себе в залежності від вимог навколишнього середовища, пристосування, гнучкість)
- ☐ Активність (енергія, щоб взятися за справу і виконати її)
- ☐ Аналітичне мислення (розуміння причин і наслідків, критичне мислення)
- ☐ Віра (наявність укорінених цінностей, ідей, пошук сенсу життя)
- ☐ Включеність (допомога іншим ставати цілісними і успішними)
- ☐ Уява (креативність, оригінальність, нові ідеї)
- ☐ Гармонія (прагнення консенсусу та компромісу, уникнення конфліктів)
- ☐ Дисципліна (організованість, тайм-менеджмент, саморегуляція, самоконтроль)
- ☐ Досягнення (цілепокладання, продуктивність, задоволення від досягнутого)
- ☐ Значущість (прагнення до визнання, докладання зусиль)
- ☐ Індивідуалізація (сприйняття інших людей як особистостей і визнання їхніх талантів, повага до відмінностей)
- ☐ Інтелект (вміння мислити у багатьох напрямках, інтелектуальні дискусії, пошук рішення)

- ☐ Інформація (набуття знань, цікавість)
- ☐ Виправлення (визнання проблем і здатність їх вирішити)
- ☐ Комунікація (навички спілкування, інтеракція, рефлексія)
- ☐ Конкуренція (докладання зусиль для досягнення високого результату, успіх, бажання бути першим та кращим, порівняння з іншими)
- ☐ Контекст (бачити історичні паралелі, об'єктивно оцінювати, що відбувається)
- ☐ Максималізм (збільшення особистого та групового рівня майстерності)
- ☐ Навчання (отримання задоволення від процесу навчання, зосередженість)
- ☐ Орієнтація на майбутнє (вміння бачити можливості, спонукання до дії інших)
- ☐ Відповідальність (бути тим, на кого можна покластися, не боятися обов'язків і зобов'язань)
- ☐ Відносини (встановлення близьких стосунків із іншими)
- ☐ Позитивність (ентузіазм, оптимізм, енергійність, стимулювання інших)
- ☐ Послідовність (рівність, справедливість, міркування над моральними категоріями добра і зла)
- ☐ Розвиток (бачити потенціал в інших і допомагати їм його розвивати)

- ☐ Розсудливість (прийняття правильних рішень, докладність, розглядусіх варіантів)
- ☐ Керівництво (уміння справлятися з конфліктами і кризами, відповідальність)
- ☐ Самоствердження (впевненість у собі, незалежність мислення)
- ☐ Зв'язність (з'єднання ідей або подій в осмислене ціле)
- ☐ Стратегія та тактичність (бачення плюсів і мінусів, розуміння ситуації в цілому, розробка адекватного плану дій)
- ☐ Сфокусованість (визначення пріоритетів, встановлення напрямку, ефективність)
- ☐ Уміння розташувати до себе (швидке налагодження контакту з іншими, побудова соціальних мереж, створення соціальних груп чи відносин)
- ☐ Упорядкованість (організація, координація, визначення правильної комбінації людей і засобів)
- ☐ Емпатія (розуміння інших, підтримка)

Розташуйте у порядку пріоритетності характеристики особистості за принципом: від 1 - найважливіша до 4 - менш важлива в сучасному світі *

	1	2	3	4
Стратегічне мислення: аналітичне мислення, розпізнання та розуміння контексту, футуризм, ідея, інтелект, стратегія;	☐	☐	☐	☐
Побудова стосунків: адаптивність, зв'язок, розвиток, емпатія, гармонія, включення, індивідуалізація, позитивізм, зв'язок;	☐	☐	☐	☐
Вплив: активність, наказ, спілкування, конкуренція, максималізм, самовпевненість, значущість, залучення;	☐	☐	☐	☐
Виконання: досягнення, організаційність, віра, послідовність, розсудливість, дисциплінованість, зосередженість, відповідальність, відновлення.	☐	☐	☐	☐

Які методи Ви використовуєте для розвитку своїх сильних сторін? *

- ☐ Формальна освіта (ліцей/гімназія, університет)
- ☐ Неформальна освіта (курси, тренінги)
- ☐ Практична діяльність (волонтерство, робота, хобі)
- ☐ Наставництво (соціального/молодіжного працівника, психолога, коуча)
- ☐ Інше: _____

Чи є у Вас доступ до можливостей для розвитку Ваших сильних сторін у вашій громаді? *

- ☐ Так
- ☐ Ні
- ☐ Частково

Чи вважаєте Ви, що держава / громада / державні установи достатньо підтримують молодь у розвитку її сильних сторін? *

- ☐ Так
- ☐ Ні
- ☐ Важко відповісти

Які основні труднощі заважають Вам розвивати свої сильні сторони? *

- ☐ Воєнний стан
- ☐ Відсутність власних ресурсів (коштів, часу тощо)
- ☐ Відсутність можливостей для розвитку (немає тренінгів, програм, підтримки з боку влади)
- ☐ Невпевненість у собі, страх змін або невдач
- ☐ Інше: _____

Чи знаєте Ви про державні або місцеві програми підтримки розвитку молоді в Одеському регіоні? *

- ☐ Так
- ☐ Ні
- ☐ Чув(ла), але не користувався(лась)

Якими державними чи місцевими програмами Ви вже користувалися (якщо такі є)?

Ваша відповідь _____

Чи хотіли б Ви отримати рекомендації щодо розвитку своїх сильних сторін після проходження цього опитування? *

- ☐ Так, це було б корисно
- ☐ Можливо, залежить від рекомендацій
- ☐ Ні, я сам(а) знаю, що розвивати

Які пропозиції Ви б надали для покращення підтримки молоді в Одеському регіоні? *

Ваша відповідь _____

ДОДАТОК Б

Індикатори визначення сильних сторін (за Підходом Кліфтона та Андерсона, «StrengthsFinder»)

★ Тетяна СЕМИГІНА, Ольга СТОЛЯРИК (2024) ★

РОЗВИТОК СИЛЬНИХ СТОРІН КЛІЄНТІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

До сильних сторін, за оцінками Кліфтона та інших дослідників (Clifton & Anderson, 2016; Clifton & Nelson, 1995; Hodges & Clifton, 2004), належать:

1. *Адаптивність* (зміна себе в залежності від вимог навколишнього середовища, пристосування, гнучкість).
2. *Активність* (енергія, щоб взятися за справу і виконати її).
3. *Аналітичне мислення* (розуміння причин і наслідків, критичне мислення).
4. *Віра* (наявність глибоко укорінених цінностей, ідей, пошук сенсу життя).
5. *Включеність* (допомога іншим ставати цілісними і успішними).
6. *Уява* (креативність, оригінальність, нові ідеї).
7. *Гармонія* (прагнення консенсусу та компромісу, уникнення конфліктів).
8. *Дисципліна* (організованість, тайм-менджемент, саморегуляція, самоконтроль).
9. *Досягнення* (цілепокладання, продуктивність, задоволення від досягнутого).
10. *Значущість* (прагнення до визнання, докладання зусиль).
11. *Індивідуалізація* (сприйняття інших людей як особистостей і визнання їхніх талантів, повага до відмінностей).
12. *Інтелект* (вміння мислити у багатьох напрямках, інтелектуальні дискусії, пошук рішення).
13. *Інформація* (набуття знань, цікавість).
14. *Виправлення* (визнання проблем і здатність їх вирішити).
15. *Комунікація* (навички спілкування, інтеракція, рефлексія).
16. *Конкуренція* (докладання зусиль для досягнення високого результату, успіх, бажання бути першим та кращим, порівняння з іншими).
17. *Контекст* (бачити історичні паралелі, об'єктивно оцінювати, що відбувається).
18. *Максималізм* (збільшення особистого та групового рівня майстерності).
19. *Навчання* (отримання задоволення від процесу навчання, зосередженість).
20. *Орієнтація на майбутнє* (вміння бачити можливості, спонукання до дії інших).

РОЗВИТОК СИЛЬНИХ СТОРІН КЛІЄНТІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

21. *Відповідальність* (бути тим, на кого можна покластися, не боятися обов'язків і зобов'язань).
22. *Відносини* (встановлення близьких стосунків із іншими)
23. *Позитивність* (ентузіазм, оптимізм, енергійність, стимулювання інших).
24. *Послідовність* (рівність, справедливість, міркування над моральними категоріями добра і зла).
25. *Розвиток* (бачити потенціал в інших і допомагати їм його розвивати).
26. *Розсудливість* (прийняття правильних рішень, докладність, розгляд усіх варіантів).
27. *Керівництво* (уміння справлятися з конфліктами і кризами, відповідальність).
28. *Самоствердження* (впевненість у собі, незалежність мислення).
29. *Зв'язність* (з'єднання ідей або подій в осмислене ціле).
30. *Стратегія та тактичність* (бачення плюсів і мінусів, розуміння ситуації в цілому, розробка адекватного плану дій).
31. *Сфокусованість* (визначення пріоритетів, встановлення напрямку, ефективність).
32. *Уміння розташувати до себе* (швидке налагодження контакту з іншими, побудова соціальних мереж, створення соціальних груп чи відносин).
33. *Упорядкування* (організація, координація, визначення правильної комбінації людей і засобів).
34. *Емпатія* (розуміння інших, підтримка).

Ці 34 теми (характеристики) розподілені авторами на 4 домени:

- ✓ *Стратегічне мислення*: аналітичне мислення, розпізнання та розуміння контексту, футуризм, ідея, інтелект, стратегія;
- ✓ *Побудова стосунків*: адаптивність, зв'язок, розвиток, емпатія, гармонія, включення, індивідуалізація, позитивізм, зв'язок;
- ✓ *Вплив*: активність, наказ, спілкування, конкуренція, максималізм, самовпевненість, значущість, залучення;
- ✓ *Виконання*: досягнення, організаційність, віра, послідовність, розсудливість, дисциплінованість, зосередженість, відповідальність, відновлення.